

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **A.**, bývajúceho v M., okres K., zastúpeného JUDr. J., advokátom vo Z., proti žalovanému **A.**, a.s., so sídlom v B., zastúpenému M., advokátom v B., **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10 Ct 11/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. novembra 2007 sp. zn. 10 Co 73/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 21. novembra 2007 sp. zn. 10 Co 73/2006 v časti, ktorou zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 10. októbra 2005 č.k. 10 Ct 11/2003-161 vo výroku o náhrade trov konania, a v časti, ktorou rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Dovolanie v ostatnej časti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 10. októbra 2005 č.k. 10 Ct 11/2003-161 konanie o zaplatenie 115 567 Sk zastavil (z dôvodu späťvzatia žalobného návrhu v tejto časti) a vo zvyšnej časti 6 080 933 Sk (ohľadom náhrady za bolesť vo výške 2 095 763 Sk a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 3 985 170 Sk) žalobný návrh zamietol. Vychádzal z toho, že pri dopravnej nehode 16. októbra 2002 vo Zvolene vodič motorového vozidla Š. v stave vylučujúcom spôsobilosť viesť motorového vozidlo narazil do cyklistu – žalobcu, ktorý utrpel viacero zranení. V posudku o bolestnom z 12. marca 2003 vypracovanom primárom MUDr. J. bolo bolestné za úraz ohodnotenú po zvýšení na 712,50 bodu, sťaženie spoločenského uplatnenia v posudku toho istého lekára z 27. marca 2003 bolo ohodnotenú na 930 bodov, v posudku o sťaženom spoločenskom uplatnení vypracovanom 18. augusta 2003 MUDr. A. bolo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotenú na 300

bodov. Súd mal za preukázané, že žalobca bol uznaný od marca 1984 za čiastočne invalidného dôchodcu, rozhodnutím bývalého Okresného národného výboru vo Zvolene z 28. decembra 1985 bol uznaný za úplne invalidného dôchodcu pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav, nakoľko nebol schopný vykonávať akékoľvek sústavné zamestnanie. Zlyhávali mu pamäťové funkcie, ostával podráždený, nervózny. Následkom úrazu v roku 1981 mal obmedzenú pohyblivosť hornej končatiny ako i celej ľavej polovice tela. Rozhodnutím bývalého Okresného národného výboru vo Zvolene z 19. januára 1987 bol žalobca uznaný za občana s ťažkým telesným postihnutím a boli mu priznané výhody II. stupňa. Už v tom čase mal žalobca ťažké zmyslové poškodenie, ktoré mu obmedzovalo podstatne pohybovú schopnosť tak, že nebol schopný dlhšieho státia ani dlhšej chôdze, výkonu sústavnej práce. Rozhodnutím Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave zo 17. januára 1986 bol žalobcovi priznaný invalidný dôchodok. Ďalej mal súd z výpovedí žalobcu a svedkov preukázané, že žalobca pred úrazom 16. októbra 2002 vykonával stolárske práce, jazdil na bicykli, zúčastňoval sa spoločenských aktivít; po dopravnej nehode bol čiastočne zdravotne hendikepovaný, liečba následkov úrazu si vyžadovala starostlivosť členov rodiny - dcéry, syna aj manželky. Po dokazovaní dospel súd prvého stupňa k záveru, že žalobný návrh požadujúci zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. nie je dôvodný. Vychádzal z toho, že plnenie poskytnuté žalovaným je dostatočne a v súlade s predloženými posudkami. Žalobca vzhľadom na svoj nepriaznivý zdravotný stav, pre ktorý bol uznaný plne invalidným dôchodcom a občanom s ťažkým zmysleným poškodením, ktorý stav pretrvával aj v čase predmetnej dopravnej nehody a po nej, precitlivo reaguje na stavy bolesti. U bolestného bola ustálená vzhľadom na dlhý a bolestivý spôsob liečby výšku náhrady na 712,50 bodu; takéto lekárom ustálené bodové ohodnotenie za bolesť považoval súd za dostačujúce, nevyžadujúce si ďalšie zvýšenie. Sťaženie spoločenského uplatnenia podľa názoru súdu bolo tiež dostatočne ustálené v znaleckých posudkoch s tým, že žalobca nepreukázal žiaden dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý by odôvodnil zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Vzhľadom k doterajšiemu spôsobu života, činnostiam, ktoré vykonával žalobca pred dopravnou nehodou, išlo o bežný spôsob života a bežne činnosti, ktoré neboli vykonávané na vysokej profesionálnej úrovni a nešlo ani o mimoriadne činnosti s vysokým spoločenským významom. Čiastočné zastavenie konania odôvodnil aplikáciou § 96 ods. 1, 2 O.s.p. Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy právneho zastúpenia vo výške 138 324 Sk na účet právneho zástupcu žalovaného

v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil poukazom na § 142 ods. 1 a § 149 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil. V časti o náhrade trov konania rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že znížil výšku týchto trov konania na sumu 131 326 Sk. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v sume 50 040 Sk na účet právneho zástupcu žalovaného do 3 dní. V odôvodnení rozsudku rozviedol, aké poranenia pri dopravnej nehode 16. októbra 2002 vo Zvolene žalobca utrpel a poukázal, že príznaky, ktoré udával žalobca (okrem fyzických bolestí poškodenie psychiky, prejavujúce sa nespavosťou, nepokojným spánkom so zlými snami), mal žalobca aj pred úrazom - minimálne od roku 1986 a tvrdenie žalobcu, že do úrazu v roku 2002 žil plnohodnotným životom, je v rozpore s jeho tvrdením u lekára dovtedy a následne s vydanými lekárskymi správami v čase do úrazu v roku 2002. Poukázal na dlhodobú invaliditu žalobcu, ktorý čiastočne pracoval do roku 1989, mal priznaný charakter osoby so zdravotným postihnutím a bol už vtedy sledovaný neurológom a psychiatrom. Tieto skutočnosti boli vyvolané ťažkým úrazom žalobcu v roku 1981, odkedy pociťuje slabosť pravostranných končatín, bolesti v ľavostranných končatinách, bolesti celej chrbtice, bolesti hlavy, zle spáva, nevie sa sústrediť, je nervózny, zábudlivý, často mu kolísa nálada. Už v roku 1992 pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nebol schopný vykonávať akékoľvek sústavné zamestnanie, podľa odborníkov trvalo bola u neho narušená schopnosť adekvátnej sociálnej i pracovnej adaptácie. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa nezistil, že by došlo u žalobcu k tak mimoriadnemu zhoršeniu zdravotného stavu v súvislosti s vytrpenými bolesťami, jeho liečením, odstraňovaním jeho následkov, resp. k takému sťaženiu jeho spoločenského uplatnenia po úraze v roku 2002, aby mohol ustáliť, že ide o prípad hodného osobitného zreteľa pre zvýšenie náhrady bolestného a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej považoval preto za správny a podľa § 219 O.s.p. ho potvrdil. Zmenu vo výroku o náhrade trov prvostupňového konania odôvodnil nesprávnym výpočtom náhrady trov konania súdom prvého stupňa. Ustálil, že celková náhrada trov prvostupňového konania mala byť o 6 998 Sk nižšia, než ju určil súd prvého stupňa. Ďalej uviedol, že neboli dané dôvody pre aplikáciu ustanovenia § 150 O.s.p., keď nezistil také mimoriadne okolnosti, ktoré by zbavili žalobcu povinnosti nahradiť žalovanému trovy konania. Zdôraznil, že súd musí prihliadať k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom všetkých účastníkov konania; je treba teda vziať do úvahy nielen pomery toho, kto má nahradiť trovy konania, ale

je nutné tiež uvážiť, ako by sa také rozhodnutia dotkli predovšetkým majetkových pomerov oprávneného účastníka. Významné sú rovnako okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nároku, postoj účastníkov v konaní, kto z účastníkov svojim konaním zadal príčinu súdneho konania.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol dovolaním žalobca. Navrhol tento rozsudok spolu aj s rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 10. októbra 2005 sp. zn. 10 Ct 11/2003 zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedol, že prípustnosť dovolania opiera o § 237 písm. f/, § 238 ods. 1 a § 239 ods. 1 O.s.p. a dôvody dovolania o § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O.s.p. Odňatie možnosti žalobcu konať pred odvolacím súdom videl v tom, že mu nebolo doručené vyjadrenie žalovaného k odvolaniu a nebol s ním oboznámený na pojednávaní konanom 21. novembra 2007. Odvolaciemu súdu vytýkal, že svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný; rovnako namietal nepreskúmateľnosť rozsudku súdu prvého stupňa, majúc za to, že je nejasný a nepresvedčivý pre nedostatok argumentov vedúcich k záveru o neexistencii dôvodov hodných osobitného zreteľa potrebných pre zvýšenie nárokov bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. Tvrdenie súdu prvého stupňa o tom, že za postačujúce považuje odškodnenie žalobcu podľa „znaleckých posudkov“ nezodpovedalo skutočnosti aj preto, že v danej veci v súdnom konaní nebolo ohľadom ustálenia rozsahu a výšky bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia realizované žiadne znalecké dokazovanie; žalobca pri uplatnení nároku vychádzal výlučne z lekárskeho posudku vypracovaného v súlade s vyhl. č. 32/1965 Zb. V dovolaní žalobca podrobne rozviedol svoje úvahy ohľadom bolestného a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, vysloviac aj názor, že odškodnenie bolesti (a sťaženia spoločenského uplatnenia) bodovým systémom nie je objektívnou a ani spravodlivou metódou a postupom. Mal za to, že požadované náhrady u bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia boli dôvodne uplatnené. Dôvodil, že pokiaľ mali sudy pochybnosť so vzťahom medzi úrazmi žalobcu v roku 1981 a 16. októbra 2002, mal byť do konania pribratý znalec. Ohľadom náhrady trov konania uviedol, že súd prvého stupňa sa možnou aplikáciou § 150 O.s.p. nezaoberal; zároveň nesúhlasil s vysloveným názorom odvolacieho súdu, že v danom prípade nie sú dané dôvody hodného osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania. Poukazoval, že žalobca ako invalidný dôchodca bez možnosti nejakej pracovnej činnosti poberá výlučne dôchodok, čo kontrastuje s majetkovou pozíciou žalovaného. Ďalej upozornil na to, že rozhodnutie v tejto veci záviselo na úvahe súdu a posudzovaná vec sa týka dopravného úrazu, pri ktorom bol žalobca ťažko poškodený na zdraví, čo zákonodarca zohľadňuje v tom, že

takéto osoby sú oslobodené od poplatkovej povinnosti v konaniach o náhradu škody na zdraví.

Žalovaný navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanvej veci rozhodol odvolací súd rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok. Ak dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, je prípustné len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.).

Žalobcom napadnutý rozsudok nevykazuje znaky ani jedného z uvedených rozsudkov, pretože ním bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, pričom odvolací súd vo svojom rozsudku (výroku) nevyslovil prípustnosť dovolania, a napadnutému rozsudku odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu (od právneho názoru ktorého sa odvolací súd preto ani nemal možnosť odchýliť).

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou

z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nepodania návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, o prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Dovolací súd dospel však k záveru, že konanie odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie vo veci samej žiadnou z vymenovaných väd nie je postihnuté.

Osobitne sa dovolací súd zaoberal prípustnosťou dovolania podľa ust. § 237 písm. f/ O.s.p., ktorú namietal žalobca, t.j. že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je taký vadný postup súdu v občianskom súdom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatniť procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Žalobca namietal, že mu odvolací súd nedoručil vyjadrenie žalovaného k jeho odvolaniu, v čom videl odňatú možnosť konať pred súdom.

Z obsahu spisu vyplýva, že v súvislosti s vytýčením termínu odvolacieho pojednávania na 21. novembra 2007 bol daný pokyn (úprava sudcu pre kanceláriu) predvolať zástupcu žalobcu a zároveň mu doručiť aj vyjadrenie žalovaného (č.l. 183 spisu). Na doručení od obálky s predvolaním pre uvedeného zástupcu, ktorá je pripnutá k uvedenej úprave, nie je pri údají o termíne uvedené slovo „vyjadrenie“, čo môže vyvolávať pochybnosť, či vyjadrenie žalovaného zástupcovi žalobcu doručené spolu s predvolaním v skutočnosti bolo. Napriek tejto skutočnosti (pochybnosti), dokonca aj za situácie pravdivosti tvrdenia žalobcu, že mu (jeho zástupcovi) nebolo doručené vyjadrenie žalovaného k odvolaniu, z tejto námietky žalobcu nemožno vyvodzovať, že došlo u neho k odňatiu možnosti konať pred súdom. Na

pojednávani odvolacieho súdu 21. novembra 2007, ako to dokladá obsah zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom, bol prítomný zástupca žalobcu a tiež bol prítomný zástupca žalovaného. Poverená členka senátu podala správu o priebehu doterajšieho konania. Z tohto údaju nie je možné vyvodit', že vyjadrenie žalovaného k odvolaniu žalobcu bolo v rámci podania tejto správy prednesené. Z ďalšieho textu zápisnice o pojednávaní odvolacieho súdu však jednoznačne vyplýva, že zástupca žalovaného sa v celom rozsahu pridržel dôvodov uvedených vo vyjadrení k odvolaniu, pričom svoj prednes i ďalej rozvádzal. Je teda úplne zrejmé, že pri pojednávaní došlo k ústnemu oboznámeniu obsahu vyjadrenia žalovaného k odvolaniu žalobcu. Na pojednávaní odvolacieho súdu 21. novembra 2007 uplatnila sa v súlade s § 115 ods. 1, § 211 ods. 3 O.s.p. v znení v tom čase účinnom a § 3 ods. 2 zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako zásada ústnosti, tak i zásada priamosti (bezprostrednosti), pričom pri prejednávani veci sa operovalo i s písomným vyjadrením žalovaného k odvolaniu žalobcu. Došlo teda v priamom, osobnom a bezprostrednom kontakte pred súdom aktívnym konaním zástupcu žalovaného k oboznámeniu so skutočnosťou vyjadrenia žalovaného k odvolaniu žalobcu, ako to dokladá obsah už spomenutej zápisnice o odvolacom pojednávaní. Za tohto stavu veci, keď je doložené, že zástupca žalobcu bol na odvolacom pojednávaní informovaný jednak o tom, že bolo podané písomné vyjadrenie žalovaného k odvolaniu žalobcu, a jednak aj o tom, aké sú dôvody tohto vyjadrenia, mal aj možnosť na danú situáciu reagovať. Nepochybne, ak mu skutočne nebolo doručené písomné vyjadrenie k odvolaniu (nedopatrením), mohol sa ihneď po ústnom prednese obsahu písomného vyjadrenia žalovaného k odvolaniu domáhať doručenia tohto písomného vyjadrenia, a to krátkou cestou, mohol tiež - ak by argumentáciu tohto vyjadrenia považoval za takú dôležitú či novú - žiadať o odročenie pojednávania, aby sa mohol s takouto argumentáciou náležite vypořiadat'; nič z toho však zástupca žalobcu neučinil. Za takéhoto procesného stavu námietka žalobcu, že mu nebolo doručené písomné vyjadrenie žalovaného k odvolaniu nemôže založiť vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolací súd nemal preto dôvod stotožniť sa s tvrdením žalobcu, že namietaný postup súdu zakladá uvedenú vadu zmätočnosti konania. Žalobca bol prostredníctvom svojho zástupcu na odvolacom pojednávaní s písomným vyjadrením žalovaného oboznámený, mal tak aj možnosť vyjadriť sa k stanovisku žalovaného prezentovanému v jeho vyjadrení k odvolaniu. Prípadný procesný nedostatok v postupe odvolacieho súdu (keď by sa zjavným nedopatrením nedoručilo uvedené vyjadrenie v zmysle pokynu sudcu zástupcovi žalobcu) sa teda odstránil pri uplatnení uvedených zásad priamosti (bezprostrednosti) a ústnosti v rámci odvolacieho pojednávania 21. novembra 2007. Preto ani prípadné nedoručenie vyjadrenia žalovaného

zástupcovi žalobcu v danej veci nevytvorilo stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo by inak, pravdaže, bolo v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasťou práva na spravodlivý proces (ako odňatie možnosti konať pred súdom). Tento záver (posúdenie) dovolacieho súdu má napokon oporu i v príslušných rozhodnutiach Ústavného súdu Slovenskej republiky a v rozhodovacej praxi Európskeho súdu pre ľudské práva (porovnaj napr. rozsudok z 21. júna 2005 vo veci sťažnosti č. 61811/00), kde riešené prípady nedoručenia vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania, u ktorých sa ustálilo porušenie práva na spravodlivý proces, sa týkali situácie, pri ktorej sa neuplatnila zásada bezprostrednosti a ústnosti (konalo sa v príslušnej veci bez pojednávania a tak sa znemožnilo dotknutému účastníkovi uplatniť procesné práva, ktoré by inak mohol ako účastník pred súdom uplatniť a z ktorých bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený).

Dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou prípustnosti podaného dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej z hľadiska namietaného nedostatku odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu (ako i súdu prvého stupňa), teda či namietaný nedostatok odôvodnenia nenapĺňa znaky odňatia možnosti žalobcu konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby všeobecný súd sa stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov.

Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecných záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania.

Dovolateľ namietal nedostatočné zdôvodnenie napadnutého rozsudku vo veci samej ako aj rozsudku súdu prvého stupňa vo veci samej – t.j. že odvolací súd a ani súd prvého stupňa sa nevyporiadali so všetkými námietkami, ktoré rozviedol v dovolaní.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami, a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotného rozhodnutia ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo (účastníka) a povinnosť (súdu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého jurisdikčného aktu (rozhodnutia). Citované zákonné ustanovenie treba totiž chápať aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konanie, a vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“), porovnaj napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999] tak, že rozhodnutie súdu musí viesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ a že „takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok opravného (odvolacieho) súdu“

(porovnaj uznesenie z 3. júla 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/03). Ústavný súd vo svojom uznesení z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“.

Dovolací súd je názoru, že odvolací súd a súd prvého stupňa dostatočne odôvodnili svoje rozsudky vo veci samej. Oba sudy sa zaoberali otázkou, či v danej právnej veci - u žalobcu v spojitosti s úrazom, ktorý utrpel ako účastník dopravnej nehody 16. októbra 2002, ide o prípad hodný osobitného zreteľa podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 35/1965 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorý odôvodňuje zvýšenie náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Zhodne zaujali názor, ktorý aj dostatočne vysvetlili, že vzhľadom na opísaný zdravotný stav, jednotlivé zdravotné ťažkosti, resp. poruchy, ktoré žalobca trpel už pred uvedeným úrazom a ktoré viedli k tomu, že žalovaný bol invalidným dôchodcom a bol mu priznaný status občana s ťažkým telesným postihnutím II. stupňa, ako aj vzhľadom na obmedzenia vyplývajúceho z jeho závažných zdravotných problémov ešte pred uvedenou dopravnou nehodou v roku 2002 a so zreteľom aj na jeho neschopnosť vykonávať akékoľvek sústavné zamestnanie a so zreteľom aj na ďalšie obmedzenia - osobné a sociálne a tiež so zreteľom na vedený spôsob života, u žalobcu nejde o taký osobitný prípad, kedy je možno aplikovať uvedenú právnu úpravu o mimoriadnom zvýšení náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia.

Zo spisu vyplýva, že odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia vo veci samej uviedol stručne rozhodujúci skutkový stav, vychádzajúci z rozsudku súdu prvého stupňa, opísal priebeh konania, stanoviská oboch procesných strán v prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Právne závery v podstate primerane vysvetlil (dovolací súd sa ich správnosťou nezaoberal). Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva jej jednostrannosť, a ani taká aplikácia príslušného ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorá by bola popretím jeho

účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel k záveru, že skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej ako celok spĺňa parametre zákona na odôvodnenie rozsudku (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za odňatie možnosti konať pred súdom v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu. To sa vzťahuje aj na prípadné nepresnosti či nesprávosti, ktoré pre konečné rozhodnutie vo veci samej podstatný význam nemali (napr. že v odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa sa použila nesprávna právna terminológia – označené znalecké posudky na odborné lekárske posudky, ktoré žalobca predložil, čo z kontextu odvolania ako i priebehu konania, resp. súdneho spisu je celkom zrejmé).

Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ súdom nižších stupňov vytýkal aj to, že vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotil, resp. že nevykonali dôkaz, ktorý považuje za podstatný, znalecké dokazovanie. Nesprávnym hodnotením dôkazov ale súd nezakladá procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. Obdobne to platí, pokiaľ dovolateľ namieta, že sudy pri rozhodovaní vychádzali z neúplných skutkových zistení. Táto námietka by mohla byť zohľadnená len vtedy, ak by bolo jej dovolanie procesne prípustné, sama osebe ale nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Námietka neúplných skutkových zistení, z ktorých oba sudy pri svojom rozhodovaní vychádzali, predstavuje inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí odvolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná (§ 242 ods. 1 O.s.p.); táto procesná vada na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. však prípustnosť dovolania nezakladá.

I keby tvrdenia dovolateľa, že rozsudky oboch nižších súdov spočívajú na nesprávnych alebo neúplných skutkových zisteniach, mali za následok vecnú nesprávnosť napadnutých rozhodnutí, táto skutočnosť nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. Rovnako to platí i pre námietku nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci je síce nepochybne dovolacím dôvodom, nezakladá však prípustnosť dovolania (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby takéto tvrdenie dovolateľa bolo opodstatnené

(dovolačí súd ich z tohto aspektu neskúmal), nezakladali by prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho posúdenie, či odvolací súd použil správny právny predpis a či ho správne interpretoval, alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil správne právne závery, prichádzalo by do úvahy iba vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo). Keďže dovolanie žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd pristúpiť k posúdeniu správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom, resp. zaoberať sa tzv. inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Z uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej procesne neprípustné.

Pokiaľ dovolateľ v prejednávanej veci dovolaním napadol aj výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené rozhodnutie súdu prvého stupňa o trovách konania, jeho dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má ale charakter uznesenia a tento charakter nestráca, i keď rozhodnutie o trovách s meritórnym rozhodnutím vo veci súvisí a je do neho zahrnuté (§ 167 ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania treba prípustnosť dovolania proti nemu smerujúceho posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O.s.p.).

Podľa § 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa. Hoci odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa v časti o trovách konania, citované zákonné ustanovenie prípustnosť podaného dovolania založiť nemôže. Podľa § 239 ods. 3 O.s.p. totiž ustanovenia § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a **o trovách konania**, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákomom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením. Dovolanie žalobcu tak smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, kde je dovolanie vylúčené (§ 239 ods. 3 O.s.p.).

Dovolací súd so zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. ukladajúce mu povinnosť prihliadať vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. preskúmal však prípustnosť dovolania aj z hľadísk uvedených v tomto ustanovení a dospel k záveru, že odôvodnenie odvolacieho súdu vo vzťahu k výrokom o trovách konania so zreteľom na už spomenuté požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia, ktoré sa dotýka i odôvodnenia uznesení (porovnaj § 167 ods. 2 O.s.p.), je natoľko neúplné a nedostatočné (nekonkretizované), že zakladá vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Rozhodnutie o trovách konania musí byť vždy, hoci aj stručne odôvodnené, pričom nestačí len uvedenie všeobecných téz (abstraktných myšlienok), ktoré sa pri aplikácii § 150 O.s.p. v znení účinnom do 15. októbra 2008 ako východisko – usmernenie pre aplikáciu uplatňujú, ale vzhľadom na konkrétne jestvujúce postavenie účastníkov konania a ďalšie skutočnosti toho ktorého prípadu musí byť aj vysvetlené, prečo v danej právnej veci neprichádza aplikácia citovaného ustanovenia do úvahy. Súd prvého stupňa sa aplikáciou ustanovenia § 150 O.s.p. vonkoncom nezaoberal a odvolací súd žiadne konkrétne jasné vysvetlenia, prečo citované ustanovenie nie je možno v danom prípade aplikovať, vo svojich dôvodoch neuviedol. Vôbec neuviedol, aké sú vlastne majetkové, sociálne a ďalšie pomery oboch účastníkov a ako závažný dopad rozhodnutia podľa § 150 O.s.p. na pomery oprávneného účastníka (žalovaného) by nastal, ak by k takémuto rozhodnutiu pristúpil. Podľa ustanovenia § 150 O.s.p. v znení do 15. októbra 2008, ak sú tu dôvody hodného osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Zo slovného znenia uvedeného zákonného ustanovenia vyplýva, že ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnuť k osobitostiam konkrétneho prípadu a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti zákona. Úvaha súdu, či ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodného osobitného zreteľa, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa, je potrebné prihliadať k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom účastníkov konania a je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto má trovy konania zaplatiť, ale je nutné zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia na majetkové pomery oprávneného účastníka, čím sa však odvolací súd v konkrétnostiach nijako nezaoberal. Pritom medzi okolnosti, ktoré sú významné z hľadiska § 150 O.s.p. nepochybne treba zaradiť to, že žalobca sa nezávinene stal účastníkom dopravnej nehody s rozsiahlymi zraneniami, ako tieto boli popísané v posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia a že je - už so zreteľom aj na svoje zdravotné postihnutia pred uvedenou dopravnou nehodou – osobou, ktorá je odkázaná iba na dôchodok

(porovnaj k tomu napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 M Cdo 7/2008 z 28. júla 2008).

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením rozsudok odvolacieho súdu v časti, ktorou zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov konania, a v časti, ktorou rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 4 O.s.p.); dovolanie žalobcu v ostatnej časti podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (porovnaj § 243d ods. 1 tretia veta O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. júla 2009

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková